2020

ÅRSRAPPORT

NUNATTA KATERSUGAASIVIA ALLAGAATEQARFIALU

Forsidefoto: Noorliit arkæologisk feltskole, juli 2020. Foto: Kirstine E. Møller

INDHOLD

FORORD..... 3
FORMIDLING OG UDSTILLINGER..... 4
PROJEKTER..... 12
ARKÆOLOGISKE AKTIVITETER..... 17
REGISTRERING OG DOKUMENTATION.....17
INDSAMLING OG SAMLINGER..... 19
ANDRE ARRANGEMENTER.....22
BEVARING OG KONSERVERING.....24
BYGNINGER OG MAGASINER..... 24
FREDEDE BYGNINGER.....28
ANDET UDADVENDT VIRKSOMHED..... 30
ØVRIGE ADMINISTRATIVE SAGER..... 31
ANDEN FORMIDLING..... 33
REGNSKAB & BUDGET.....36
PERSONALE..... 36

FORORD

Ligesom alle andre steder blev året 2020 et anderledes år for Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu. Det hænger sammen med den verdensomspændende corona-pandemi (eller covid19-pandemi om man vil) og som tog sit indtog i midten af marts måned og gav udfordringer og vanskelliggjorde mange af vores normale arbejdsgange. De fleste planlagte arkæologiske projekter med ekstern deltagelse fra andre lande blev indstillet og udsat på ubestemt tid. Arbejdspladsen var i marts-april nedlukket i en længere periode. Besøgstallet i sommermånederne blev mere end halveret, da udenlandske besøgende på udstillingerne udeblev. I det hele taget blev besøgstallet for hele året mere end halveret. Dette betød at NKA løbende måtte justere budgettet - og det endda meget kraftigt. Med fælles indsats kom vi dog ud af året med balance i regnskabet.

Som følge af corona-restriktioner har NKA måttet aflyse flere andre aktiviteter såsom arkivets tilsynsrejser og andre eksterne møder med især nordiske kolleger og samarbejdspartnere. Vi har måttet omlægge arbejdsgange og mange af møderne blev afholdt gennem digitale platforme.

På udstillingsområdet opsatte museet som tidligere år 2 flotte særudstillinger, mens arkivet havde sin udstillingsvirksomhed i form af små, løbende montreudstillinger i Ilimmarfik. Efteråret var præget af forberedelser og planlægning til markeringsåret 2021, hvor der tænkes i særudstilling, foredrag og andet formidling. I denne rapport kan du læse mere om andre aktiviteter, der er foregået ved institutionen i årets løb omkring museums-, arkiv- og fredningsvirksomhed. Visse steder en anvendt følgende forkortelser: NA for Nunatta Allagaateqarfia og NK for Nunatta Katersugaasivia.

Daniel Thorleifsen
Direktør

FORMIDLING OG UDSTILLINGER

I løbet af året fik museet opsat følgende særudstillinger:

- Aldring i Grønland (fortsat fra 2019 -15. juni)
- PLAKATER (21. juni – 4. september)
- DISPLACED (11. september – februar 2021)

PLAKATER

Særudstillingen blev officielt åbnet på Grønlands nationaldag d. 21. juni. Brugen af plakater går flere hundrede år tilbage i tiden, hvor opråb og oplysning var plakatens primære funktion. Plakaterne blev ofte slået op centrale steder i byen, hvor der færdes mange mennesker. På den måde kunne oplysningerne på plakaten let formidles til flest mulige. I denne udstilling var der fokus på den moderne plakat fra slutningen af 1800-tallet og frem. Plakatens oprindelige formål med oplysning anvendes stadig i dag, men med tiden er der kommet mange variationer og formål med produktionen af plakater. Den moderne plakat kan dermed både indeholde oplysninger eller meddelelser, der skal nå ud til folk, eller være et kunstnerisk udtryk, skabt som et kunstværk til hjemmet eller noget helt tredje.

DISPLACED

Udstillingen DISPLACED tog udgangspunkt i David Samuel Naeman Josef Kristoffersens historie. David, født 1946 i Nanortalik, blev som barn sendt alene til Danmark i et par år i begyndelsen af 1950´erne. Gennem samtaler med David, adgang til hans journaler fra Rigsarkivet og fotoalbums fundet i lokale og private arkiver, udfoldes hans historie om det ophold og konsekvenserne deraf. *DISPLACED* er fortællingen om at fratage et menneske sine rødder, sit tilhørsforhold, sprog og sin referenceramme i livet, om at miste et sted og en kultur, men også om at tage ejerskabet tilbage.

Arkivets udstillingsvirksomhed

Arkivet havde sin udstillingsvirksomhed i form af små, løbende montreudstillinger i Ilimmarfik, hvor der laves arkivbaseret udstilling i arkivets to montrer. I 2020 var der i alt 3 udstillinger med spændende temaer, nemlig 1) Slægtsforskning i arkiverne i Nunatta Allagaateqarfia, 2) Arkivdag 2020 med små udpluk af arkivsamlinger fra Grønlands nyere historie såsom Minik Wallace privatsamling, Lukningen af Qullissat, Indførelsen af Hjemmestyret, og tvangsflytningen af Thulebefolkningen, 3) Markante grønlændere: Augo Lynge og John Møller. Udstillingen blev lavet af Kandidatstuderende fra Kultur- og samfundshistorie i forbindelse med kurset Arkivkundskab som arkivar Vivi Noahsen stod for i efterårssemestret 2020.

Nordboudstillingen

Arbejdet med at forny den permanente nordboudstilling er kun langsomt skredet fremad i 2020, bl.a. grundet Covid19-nedlukning og souschefens afslutninger af andre store opgaver. Udstillingsdesigneren har dog løbende arbejdet videre med og justeret konceptet, så det igen kan komme på skinner, når markeringsaktiviteterne i 2021 er overstået. Udstillingsdesignerens forberedelse indbefatter:

- Ny indretningsplan, der indebærer flytning af en stor montre og etablering af nordbostue
- Forslag til nye plancher, som dækker de hvide felter på væggene og med større illustrationer
- Forslag til omrokering af enkelte genstande i montrer
- Tegninger monteret på pap, som skal placeres i "landbrug og fangst", samt skitser af illustrationer til de andre montrer
- Redigering af film om uldbehandling, der skal indgå i vævemontre
- Powerpoint af nordboansigter, som skal indgå ved dragtmontren
- Indkøb af ko-, heste- og gedeskind samt diverse træredskaber, tene og bålsted til nordbostuen

- Anskaffet spundet og farvet uld fra Sydgrønland, der skal benyttes som føle-genstande på planche
- Indkøb af LED-pærer og filtre til montrerne.

Udstillingsbesøgende

Nedenstående tal viser, hvor mange besøgende der var i udstillingerne:

2020	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	I alt
Voksne	820	469	237	0	389	577	423	454	530	578	383	298	5158
Børn	327	206	74	0	367	498	390	256	291	317	148	100	2974
Entre					7	173	422	293	247				1142
I alt	1147	675	311	0	763	1248	1235	1003	1068	895	531	398	9274

Tallene er i forhold til tidligere år væsentlig lavere, især fra marts måned. Dette illustreres i følgende opstilling, som viser udviklingen månedsvis fra 2017-2020:

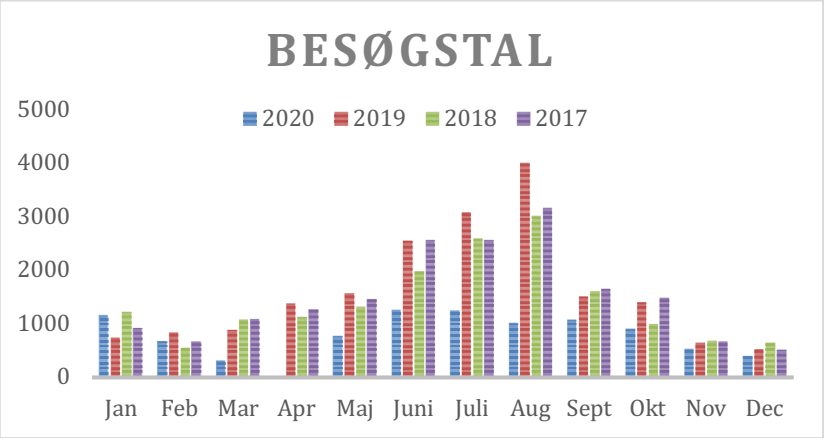

I forhold til 3 tidligere år 2017-2019 er besøgstallet i 2020 nærmest på det halve af normalen:

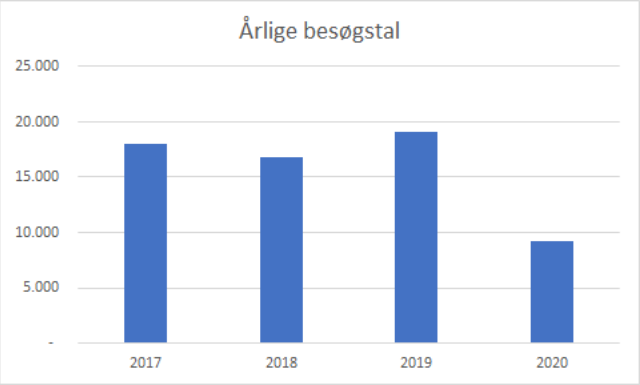

Digitale platforme

Hjemmeside

I 2020 er der blevet arbejdet meget målrettet på at optimerer hjemmesidens søgelogaritmer, således at nka.gl bliver nemmere at finde rundt i fremover, samt igennem online søgemaskinetilgængelighed. Dette arbejde har krævet en helt særlig indsats i den immaterielle kulturarvsdatabase, da det har vist sig at almindelige søgelogaritmer ikke kunne implementeres i kodearbejdet. Ydermere blev arbejdet besværliggjort af corona-situationens udvikling i Danmark, som gjorde at hjemmesidens supportenhed måtte arbejde under nye, hjemmelige omgivelser, uden mulighed for at tilgå de fysiske supportelementer. Hen over året blev flere af forbedringerne dog implementeret og forventningen er at der i 2021 vil indgå endnu flere implementeringer.

Sociale medier

I 2020 blev museets arbejde med de sociale medier ganske berørt af coronasituationen. Det har været svært at opretholde de ugentlige opdateringer, til gengæld har de sociale medier

gjort det muligt at kommunikerer hurtigt og effektivt med museets brugere og følgere. Derudover oplevede særligt museet en forøget kontakt med brugere fra både Danmark og Grønland både med historisk relaterede spørgsmål og ikke så få henvendelser vedr. gamle arvede genstande fra Grønland.

Turistmedier

Arbejdet med turistmedierne har været meget stillestående i 2020 på grund af manglen på turister. Der er dog blevet lavet lejlighedsvise opdateringer og besvarelser af henvendelser herfra.

Qangagooq.gl

I 2020 har formidlingsafdelingen overtaget arbejdet med Qangagooq.gl og delvist med Cumulus' digitale billedarkiv. Der er blevet lagt en plan for opdateringer og optimeringer af Qangagooq.gl´s brugerflade, således at brugeroplevelsen bliver forbedret, både i timing og i det visuelle design.

De første forbedringer i hjemmesidens hardware blev lanceret i oktober 2020 og der er siden blevet arbejdet resolut på at opdatere hjemmesidens sikkerhedssoftware og generelle software. Arbejdet har dog måtte ligge stille i en overgang på grund af corona-situationen i Danmark, men forventes at blive genoptaget i 2021.

Skoletjeneste

Også skoletjenestearbejdet har måtte lide under corona-restriktioner. Samarbejdet med Ilisimatusarfik, som var berammet til flere workshops med studerende og prøveelementer med folkeskoleelever har måtte udsættes, da både studerende og elever blev hjemsendt i længere perioder. Der har derefter ikke været tid til at genoprette de aftaler, som var blevet indgået, da både Ilisimatusarfik´s studerende og folkeskolens elever har måtte indhente den fysiske undervisning som gik tabt under karantæneperioden. Det lykkedes dog at holde

4 workshops i december, hvor der blev udarbejdet nogle nye juleopgaver, som fremover vil kunne give folkeskoleelever på mellemtrinet et indblik i de grønlandske juletraditioner.

Kulturnat 2020

Årets kulturnat blev fejret med gættekonkurrence for ældre børn og tegnekonkurrence for yngre børn og muligheden for at møde én af forskerne bag den daværende særudstilling "Ældreliv i Grønland", Kamilla Nørtoft. Gæster blev opfordret til at dele deres historier og erfaringer om ældreliv i landet.

International Museumsdag 2020

Årets internationale museumsdag måtte skaleres kraftigt ned på grund af landets corona-restriktioner. Det var desværre ikke muligt at afvikle den planlagte børneevent, som inkluderede en gætte/finde-konkurrence og uddeling af små godter, så i stedet holdte museet åbent med længere åbningstider og gratis entré.

Grønlands Museumsdag 2020

Den 9. august var landets første nationale museumsdag, besluttet af NUKAKA. Dagen blev markeret med aktiviteter for børn og barnlige sjæle i forskellige dele af museet. I palæo-udstillingen opsattes plancher om arkæologernes arbejde, samt fremsat arbejdsredskaber og – genstande, som er essentielle for feltarbejdet. Derudover var der en lille quiz om arkæologarbejde. I børnehjørnet, i Thuleudstillingen, var der lagt redskaber til at lave egne tupilakfigurer og i særudstillingen var der mulighed for at kreere egen plakat. Derudover blev dagen fejret med forlænget åbningstid og gratis adgang.

Børnenes dag

På børnenes dag havde museets hjælpeånd lavet ballade og flyttet genstande fra inspektørenes kontorer ned i udstillingen. Børnekonkurrencen gik således ud på at gætte sig til hvilke genstande, som ikke hørte hjemme i montre og udstillinger.

Anden formidling og events

Coronasamarbejde

I forbindelse med den første corona-lukning indgik NKA et samarbejde med Danmarks Rigsarkiv, Det Kgl. Bibliotek, Danmarks Nationalmuseum samt Tjóðsavnið, for at dokumentere Coronavirus-pandemiens indtog i samfundet. I en pressemeddelelse udsendt d. 18. maj blev alle dele af samfundet opfordret til at bidrage med alle former for beretninger, billeder og film omkring deres oplevelser under nedlukningen. Bidragene blev indleveret gennem hjemmesiden https://natmus.dk/ dage-medcorona/.

Qooqqut festival

For første gang deltog NKA i Katuaqs musik- og familiefestival, *Qooqqut festival.* Festivalen fokuserer på familieunderholdning og er alkoholfri og blev i 2020 afholdt for 5. gang. NKA deltog med studentermedhjælper Birte Olsen, som stod for børneunderholdning, som viste hvordan NKA´s arkæologer arbejder, bl.a. igennem legen ”Cookie Excavation” som ved hjælp af et papirark, en tandstik og en småkage viser det møjsommelige pillearbejde, som arkæologer arbejder med.

”En aften med NKA” i Qaqortoq

I forbindelse med feltarbejdet i Sydgrønland, afholdtes der en foredragsaften på Qaqortoq museum, d. 28. juli 2020. Aftenen belyste særligt arkæologiske fund fra Thulekulturen med emner som populationsmønster, ulvefælder og møddinger, men kom også rundt om spørgsmål vedrørende Nordboernes historie.

Umiarsuit podcast

D. 27. september kunne podcasten ”Umiarsuit//skibene” offentliggøres på Youtube og på nka.gl. Podcasten er et resultat af flere års samarbejde mellem NKA og Nuuk kunstmuseum og er tilrettelagt af Anders Øgaard. Podcasten er baseret på de tekster som passagerne på

skibene mellem Grønland og Danmark har brugt deres tid på at skrive, som i dag kan findes på arkivet, samt de skibsmalerier som i dag findes på Nuuk Kunstmuseum.

Ældreworkshop og podcast

I et fortsat samarbejde med forskningsprojektet "Ældreliv i Grønland" med Ilinniarfissuaq og Københavns Universitet, har formidlingsafdelingen arbejdet på et formidlingsprojekt, som havde til formål at dele historier fra den ældre befolkning i landet. Projektet var det op over flere workshops, hvor en række udvalgte ældre borgere fik mulighed for at udvælge foretrukne formidlingsmåder og museale genstande at fortælle ud fra. Projektet er finansieret af midler fra Grønlands Forskningsråd og forventes at færdiggøres til podcasts, som derefter skal ligges på nka.gl i 2021.

Årets Julekalender/samarbejde med KNR

I 2020 kom NKA´s årlige julekalender ud til befolkningen på et helt nyt medie og i en langt bredere forstand end tidligere år. Igennem et samarbejde med KNR´s radioprogram "Nunatta Nipaa" blev der hver dag i perioden 1. til d. 24. december sat fokus på "NKA´s gemmer/ hemmelige sager". Det var således muligt at formidle 12 historier fra hhv. arkivet og museet, som ikke almindeligvis kan tilgås af vores gæster. Udsendelserne blev udarbejdet af KNR og lagt på deres hjemmeside, hvorfra NKA havde mulighed for at formidle dem videre med billede fra museets facebookside. Der var en tydelig interesse og deltagelse fra lyttere, som indsendte både kommentarer og opfølgende spørgsmål til diverse historier og genstande.

Instagramprofilen "historichousesofgreenland"

er en succes, med et stadigt stigende antal følgere. Flest fra Grønland og Danmark, men efterhånden også fra andre dele af Verden – fx USA og Europa.

PROJEKTER

Kulturmøder

Beklædning: Alle tiders tøj

Klæder skaber folk. Inuits hverdagstøj og skinddragter er gennem tiden blevet suppleret med europæiske dragter, dragtdele og andre dragtelementer. I takt med nationstankens opståen er hverdagstøj bl.a. blevet udviklet, sammensat af blandingselementer og blevet til en nationaldragt. I lighed med beskrivelsen af skinddragterne er NKA i gang med en afdækning af dragternes udvikling og historie med en gennemgang af deres brug i hverdag og fest. Undersøgelse af hvorfor østgrønlandske og sibiriske skindbroderimønstre er næsten identiske er igangsat.

Projektet *Encounters. Materiel og social kulturmødedynamik i kolonihandel, mission og landbrug i det 18. og 19. århundredes Grønland* blev opgivet, da der ikke kunne findes økonomisk og personalemæssigt grundlag for at oppebære det, samt med projektleders jobskifte medio 2020.

The Arctic Drum

Kulturhistorisk forskningsprojekt med udgangspunkt i den arktiske rammetromme, qilaat. Projektet er et samarbejde mellem ph.d-stipendiat Kirstine Eiby Møller og Professor Christopher Wolff fra State University of New York. Målsætningen er at afdække trommens kulturelle betydning samt undersøge variationer i brugen af trommen fra Grønland over Canada og Alaska til Chukotka. I 2019 blev projektet midlertidigt sat på pause, da det ikke lykkedes at skaffe midler til undersøgelser i Canada. I 2020 blev pausen forlænget grundet den verdensomspændende COVID-19 pandemi.

Colonial Encounters

Ph.D-projektet, finansieret af Grønlands Forskningsråd (NIS), påbegyndtes i 2019 af Kirstine Eiby Møller. Projektet skal afdække Inuits oplevelse af koloniseringen af Grønland og Labrador, som den udviklede sig ved de herrnhutiske missionsstationer. I 2020 gennemførte Kirstine Eiby Møller en arkæologisk feltskole ved bydelen Noorliit i Nuuk i perioden 25. juni til 24. juli. I feltskolen deltog Randi Sørensen Johansen som undervisningsassistent og fem studerende fra Ilisimatusarfik. De studerende kortlagde i alt 88 arkæologiske anlæg i det fredede område og udvalgte hvilken ruin der skulle udgraves. Selve udgravningen fandt sted fra d. 7. juli til d. 23. juli. Afslutningsvis tog holdet ind til den herrnhutiske satellit-station, Uummannaq, i Nuuk fjorden. Ph.D-stipendiaten har sin daglige gang på NKA og er dobbeltindskrevet ved Ilisimatusarfik og Memorial University of Newfoundland.

Industri og modernisering i det 20. århundrede

National Committee on Greenlandic Industrial Heritage (NCGIH)

NKA har fornyet sit medlemskab af The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage (TICCIH) for 2021-2022. Medlemskabet af dette internationale netværk giver betydelige muligheder for at bringe internationalt fokus på den aktuelle indsats for bevarelse og undersøgelse af Grønlands unikke industrielle kulturarv.

Amerikansk baseoprydning (2018-2020)

I september 2020 blev der foretaget besigtigelser af tre amerikanske baser i Sydgrønland. Fra NKA deltog museumsinspektørerne Hans Harmsen og Ditte M. Kristensen sammen med tre personer fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse samt tre personer fra NIRAS. Lokaliteterne, Bluie West 3, Artillery Point og Camp Corbett, blev undersøgt og fotodokumenteret. Hertil blev der fra de tre baser indsamlet 18 kulturhistoriske genstande til NKA's nyere tids samling.

The human Arctic (Mennesket i Arktis)

Winter is Coming Project (WiCP), blev afsluttet 30. juni 2020 med følgende publikationer:

- 2019 Madsen, C.K. Marine Shielings in Medieval Norse Greenland. *Arctic Anthropology*, Vol. 56, No.1: 119-159.
- 2021 Madsen, C.K. & Lennert, A.E. (accepted). Behind the Ice: The Archaeology of Nunatarsuaq, Southwest Greenland. *Journal of the North Atlantic*.
- 2021: En tredje artikel med resultater er under endelig udarbejdelse og forventes indleveret til et relevant tidsskrift i 2021.

Afslutningsvis vil alt digitalt data, når det er forberedt, genereret af projektet blive overdraget til NKA.

Aktiviteterne i forhold til *RESPONSE Project* var i 2020 meget begrænsede grundet Covid19 restriktioner, der forhindrede alle udenlandske projektpartnere i at udføre felt- og formidlingsarbejde. Et mindre grønlandsk hold med fire deltagere udførte dog feltarbejde i Sydgrønland i perioden 13. juli til 21. juli.

Projektet *RECOMPLEX* blev i første omgang ikke finansieret, men der arbejdes nu på en ny National Science Foundation ansøgning. Projektet *InterArctic* er afsluttet uden yderligere bidrag fra NKA.

Activating Arctic Heritage, AAH

Aktiviteterne i forhold til dette projekt var i 2020 meget begrænsede grundet Covid-19 restriktioner, der forhindrede alle udenlandske projektpartnere i at udføre felt- og formidlingsarbejde, samt NKA´s deltagere i at rejse til Danmark. Et mindre grønlandsk hold med fire deltagere udførte dog feltarbejde i Sydgrønland i perioden 22. juli til 4. august og et tomandshold omkring Sisimiut i perioden 29. juni til 6. juli . Endelig kunne NKA kombinere en mindre besigtigelse for Qeqqeta Kommunia 26. august – 1. september med nogle kortlægningsopgaver ved Aasivissuit.

Byggeskik og kultur. Det særligt grønlandske i grønlandsk arkitektur

Tørvehusenes udvikling har forskellige regionale særpræg alt efter deres geografiske beliggenhed og adgangen til nye byggematerialer fra Europa.

De tidlige og traditionelle tørvemurshuse varierer fra enkeltboliger til langhuse og alle bygningstyper er karakteriseret af en fælles materialeholdning med tørv, sten, skind, ben og drivtømmer. I mange tusinder af år har klimaet og livsformen haft en afgørende rolle i den grønlandske bygningskultur. Byggeskikken efter kolonisationen ændres radikalt ved den gradvise overgang fra traditionel byggeskik til en europæisk bygningskultur. Det særligt grønlandske kan aflæses i bygningens arkitektur, indretning og beliggenhed og videreudvikles til stadighed ved erhvervelsen af inspirationer fra den globale verden.

Kortlægningen af byggeskikkens og arkitekturens udvikling gennem 4.500 år er gennemført herunder den byggetekniske udvikling før og efter kolonisationen. Projektets videre forløb er at kortlægge og beskrive de regionale forskelle, hvor arkitekturen og byggeskikken belyses med hensyn til materialeholdning, bygningstyper og arkitekturstrømninger.

Klima og byggeskik i Grønland – Udbredelsen af aggressive træsvampe i grønlandske kulturhistoriske bygninger

Undersøgelser på kulturhistoriske bygninger i Nordøstgrønland har vist at der forekommer en bestemt type aggressiv træsvamp som især forekommer i den nedre dele af bygningen hvor der er øget fugt og optøning i permafrostlagene. Den aggressive træsvamp er også blevet konstateret i tilsvarende kulturhistoriske bygninger på Svalbard og det er derfor vigtigt at kortlægge udbredelsen af denne træsvamp her i landet. Træsvampen er i særdeleshed ødelæggende for træværk og kan skabe store ødelæggelser og forringelse i bygningskulturarven. Undersøgelserne skal vise om træsvampen især har gode vilkår ved permafrostområder under optøning. Der er til dags dato indsamlet træprøver fra tidl. butik/ museum i Qasigiannguit, tidl. bestyrerbolig og tidl. hvalkommandørbolig i Aasiaat og

prøverne har ikke vist tegn på angreb af denne specielle type træsvamp og indsamlingen fortsætter og vil have fokus på områder med aktuelle permafrostafsmeltninger.

Projektets stade er at der fortsat indsamles træprøver i bygninger i hele landet i forbindelse med anden rejse i områderne. Der er i 2018 indsamlet træprøver fra Qasigiannguit B-4 og Aasiaat B-24 og B-26 og prøverne har ikke vist tegn på angreb af denne specielle type træsvamp og indsamlingen fortsætter og der vil især være fokus på områder med aktuelle permafrostafsmeltninger. Danmarks Tekniske Universitet, DTU har vist interesse for et samarbejde, idet Arktisk byggeri og anlæg (ARTEK) er i gang med lignende forsknings-projekter. NKA skal udarbejde en projektbeskrivelse som indeholder en repræsentation af bygninger i permafrostområder og koordinere projektet med ARTEK.

Andre projekter

Scientific Tourism (SciTour) project

2020-2022, Northern Periphery and Arctic Programme, European Union. The SciTour project is a development project that focuses on developing a new universal science-based tourism concept focusing on small to medium sized entrepreneurs (SMEs) and micro companies, with the objective to broaden the existing place-specific service range of tourism entrepreneurship in the remote and sparsely populated areas of the programme region. The main objective is to create a new and universal concept of scientific tourism that incorporates science into tourism services in the North.

ARKÆOLOGISKE AKTIVITETER

Ud over feltaktiviteter i forbindelse med igangværende forskningsprojekter, har NKA´s arkæologiske aktiviteter i 2020 været mærkbart præget af Covid-19 situationen. Følgende arkæologiske arbejder blev udført af NKA:

- Arkæologisk besigtigelse i forbindelse med arealansøgning SØ for Qaqortoq 31. juli 2020
- Arkæologisk udgravning og feltskole ved Noorliit Nuuk 25. juni til 24. juli, som del af Kirstine E. Møllers Ph.D projekt
- Arkæologisk besigtigelse af planlagt vejforløb ved Aasivissuit 28.-30. august.
- Sampling og prøveudgravning af nordbomøddinger i Kapisillit fjorden i samarbejde med CenPerm, Københavns Universitet, 31. august – 8. september
- Arkæologisk besigtigelse i forbindelse med forespørgsel af Greenland Anorthosite Mining 7. – 11. september
- Besigtigelse af og dokumentation af skader ved Nuulliit i forbindelse med politianmeldelsen af White Eagle Resources Ltd. 8.- 17. september
- Prøveudgravning af langhus ved Qassiarsuk / Ø29a i forbindelse med deltagelse i DR 1 dokumentar, 14.-19. september
- Arkæologiske besigtigelse af tidligere amerikanske militære anlæg i Sydgrønland (Artillery Point, Camp Corbett og Bluie West 3), i samarbejde med Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse og Niras, 17.-26. september
- Arkæologisk sårbarhedsvurdering af Teleøen og Nipisat ved Sisimiut, 7. – 10. juli.

REGISTRERING OG DOKUMENTATION

Registrering ved museet, inkl. geo- og fotodokumentationsdata

I forbindelse med de arkæologiske undersøgelser indsamles en stor mængde geo- og fotodokumentation. Denne data bliver – efter endt feltarbejde og forberedelse af feltlederen – indlemmet i museets digitale samlinger, dvs. bliver ordnet og backed up på museets drev

og server. Der er i 2020 ikke indkommet ydereligere dokumentationsdata end det genereret ved ejet feltarbejde.

Registrering ved arkivet, inkl. digitale arkivalier

Arkivet har fortsat anvendt Office programmet Excel som registrering efter en ensartet skabelon og faste retningslinjer. Der er sket en optimering i sagsgangen af indkommende arkivafleveringer. Fra vejledningen, sagsbehandlingen, modtagelsen af arkivalier, samt placering.

Det fotografiske genstandsmateriale (film og fotos)

Der er i 2020 ikke indgået nævneværdige nye film- eller fotomaterialer til NK. Arbejdet med digitalisering af arkivalier har stået stille, bortset fra digitaliseringen af Christian Vibe's filmmateriale i samarbejde med Det Danske Filminstitut, hvor arbejdet dog også er blevet forsinket af Covid19 nedlukningen i Danmark. NKA har nu modtaget filmmaterialerne digitalt og er ved at screene dem for indhold.

Registrant over Hans Lynges værker

I 2019 bevilgede Sermeq Fonden midler til en Hans Lynge-registrant. NKA fik yderligere fondsmidler fra Augustinusfonden i december 2018, så vi gik i gang i 2019 med registreringen af Hans Lynges værker i samarbejde med kunsthistoriker Jørgen Trondheim i Arktisk Institut. Arbejdet med registranten blev færdiggjort i sommeren 2020. Det er planen at NKA i fælleskab med Arktisk Institut vil arrangere en formel overdragelse af arbejdet til NKA, når corona-restriktionerne engang bliver ophævet i 2021.

Færdiggjorte rapporter ved NKA

- Darwent, John 2020: Moriusaq Archaeological Excavations 2019. Mitigation of Sites MRQ055 and MRQ062. Nuuk: The Greenland National Museum & Archives. 54 s.
- Larsen, Frederik F. 2020: Fiskenæsset – Greenland. Anorthosite Mining. Arkæologisk forundersøgelse 2020. Nuuk: Grønlands Nationalmusem & Arkiv. 22 s.

Rapporter modtaget fra samarbejdspartnere

- Appelt, Martin et al. 2020. WP 3.4: Dynamic Glocal. Field Report 2019. Copenhagen: National Museum of Denmark. 100 s.
- Grønnow, Bjarne (ed.) 2020. Activating Arctic Heritage - Exploring UNESCO World Heritage in Greenland. Project overview and annual report 2019. Copenhagen: National Museum of Denmark. 39 s.
- Hollesen, Jørgen et al. 2020. REMAINS of Greenland. Technical report. National Museum of Denmark report number: 20495. Copenhagen: National Museum of Denmark. 165 s.
- Jørkov, Marie Louise S. & Villa, Chiara 2020. Antropological report. KNK 4002 Ilulissat - Excavation season 2019. København: Retsmedicinsk Institut. 81 s.
- Turley, Cameron 2020: Archaeological Fieldwork Report. Alluitsoq / Lichtenau 2019. Field report submitted to Greenland National Museum and Archives. 39 s.
- Walsh, Mathew J. et al. 2020: Survey Report of the Vaigat Iceberg-Microbial Oil Degradation and Archaeological Heritage Investigation Project Expedition, July-August 2019. VIMOA Archaeological Survey Report. 6 s.

INDSAMLING OG SAMLINGER

Magasiner og lokaler

Grønlands Nationalmuseum råder i 2019 over 6 hovedmagasiner til fotos og kulturhistoriske genstande. Magasinerne er fordelt på i alt 4 bygninger og er i alt på 1315 m^2. Magasinerne er beliggende ved samme bygninger som kontor og udstillingsfaciliteterne og er beliggende i de øverste etager og lofter med undtagelse af B-81: Sorte Pakhus.

Arkæologiske samling

Der er i 2020 ikke indkommet/indleveret større arkæologiske fundsamlinger til NKA. Dog har NKA fra Jette Arneborg, Danmarks Nationalmuseum, modtaget flere større kasser med velbevaret træspån fra nordbolokaliteten Ø172, der er udgravet i årene 2009-10. Hertil er indleveret mindre opsamlinger fra Sdr. Upernavik og Saqqaq, som enten vil blive indlemmet i NKA´s samlinger eller videregivet til lokalmuseerne, alt efter fundenes beskaffen- og sjældenhed.

Arbejdet med at registrere de arkæologiske samlinger har stået stille, imens man har afventet implementeringen af registreringssystemet SARA. Afventen på dette system har gjort, at arkæologiske fund over de sidste par år har ophobet sig. Dog har flere mindre samlinger været gennemgået af studentermedhjælpere, så de er forberedt til at indføre i SARA, når programmet er operativt.

Tilgang til arkivets samlinger

Der er i 2020 tilgået arkiver/arkivalier til følgende, offentlige arkiver:
Peqqissaanermik Ilinniarfik/Sygeplejeskolen, Det grønlandske Hus i Århus, Atuarfik Samuel Kleinschmidt, ASK, Grønlands Fiskeri Licens Kontoret, Ittoqqortoormiit Kommunea, Sisimiut sygehus, Radioforvaltningen, Sundhedsstation Qassiarsuk (Narsaq), Radioforvaltningen, Inatsisartut Ombundsmandiat, Uddannelsesstyrelsen, Atuarfik Mathias Storch, Prinsesse Margrethes Børnehjem (Tasiilaq), Radiostyrelsen, Lions Club, Nuuk, Kanukoka, Nanortalik Kommune, DIH Fødeafdelingen, Sundhedsstyrelsen, Qeqertarsuup Kigutileriffia og Bispekontoret.

Tilgang af private arkivalier/arkiver i 2020

Der er i 2020 tilgået privatarkiver og tilføjelser til privatarkiver stammende fra Andelsboligforening Qernertunnguit, Frederik "Kunngi" Kristensen, Alf Egede Porsild Morten Porsild, Kalaallit Atuakkiortut, Henrik Lund, Greenland Perspective Forskningsarkiv.

Erhvervelser, donationer og gaver

- Ældre pladespiller, uden årstal, tilhørt Anders Nielsen, Sydprøven
- Gamle patroner, bomuldstaske, lædertaske, kikkert med mærke Brilliant, stempel, ravneklør, gave fra Rasmus Brandt, ejet af Ole Brandt, forfatter, lærer
- Kajak model med fangstredskaber fra Kitsissuarsuit, bygget i midten af 1960-erne. Gave fra Sika Hansen, gift med Hans Hansen, radioværт på KNR
- Arkæologiske, etnografiske genstande opsamlet fra Thulevinterhus fra Sdr. Upernavik. Gave fra Gerth Karlsen
- Model af grønlandske telt med stolper og afhåret sælskind. Gave fra Margrethe Sørensen
- Slips lavet af grønlandske perler, 7 forskellige modeller, indgået på NKA i 2003. Uden at det er indført på NKA
- Tryksager fra Pilersuiffik, hvor de har været brugt til forskellige bogpublikationer
- Forskellige foto-negativer, afleveret af Air Greenland pilot Ove Grødem
- Sort slibesten fundet i Godthåbsfjorden, gave fra Svend Møller
- Kajak udstyr som har været brugt af Pele Holm, gave af hendes datter Maline Holm
- Halvt afrund tand, fund fra Nordøstgrønland, afleveret fra Zoologisk Museum
- Dorset pilespids fundet i Nordøstgrønland, afleveret af Arktis Kommando
- Regnskabsbøger modtaget fra Grønlands Arkiv
- 18 nyere tids kulturhistoriske objekter fra tre amerikanske baser i Sydgrønland, Bluie West 3, Artillery Point (Forsvarsposition) og Camp Corbett. Indsamlet af NKA i september 2020.

Anskaffelse af kunst

- Forskellige tupilakker fra Godthåb og Sukkertoppen fra midten af 1960´erne, som har været ejet af Aase Pedersen, Danmark. Gave fra Mette Toftgaard-Hansen
- Grafiske kunstværker af Ivinnguaq Storch Høegh
- Maske lavet af ler med aflange røde striber og sorte malet pande. Lavet af Martin Brandt Hansen
- Platte med Knud Rasmusssen som motiv med følgende tekst: Qavdlunât Nâlagavfiânut Erneruvdluartok
- Krukke med tre isbjørnemotiver med titel: Pingajoqqaq. Med henvisning til Jonathan Motzfeldt, Lars Emil Johansen og Moses Olsen.

ANDRE ARRANGEMENTER

Indstilling om optagelse på UNESCO-lister

I 2020 blev den tekniske del af nomineringsmaterialet til Inuit drum dance and singing foreløbigt gennemgået af UNESCO sekretariatet og NKA blev bedt om at tjekke og opdatere aktørernes samtykkeerklæringer samt at opdatere ansøgningen til nyeste format. Ændringen i format betød også at sektionerne 1(v) og 3.b.(i) blev forlænget med henholdsvis fem og 15 ord hver. Den 1. december blev materialet vurderet til at være teknisk komplet og nomineringsmaterialet blev videresendt til UNESCO´s Evaluation Body, som derefter transmitterer materialet til den Intergovernmental Committee til endelig beslutning under den 16. session i december 2021.

Internationale fora og netværk

ICOM Danmark

Kirstine Eiby Møller er den grønlandske repræsentant i ICOM Danmark bestyrelse. I 2020 blev hun valgt til kasserer. Dette åbner principielt op for endnu et grønlandsk medlem i bestyrelsen, hvilket vil blive fremført på en generalforsamling i 2021. ICOM påbegyndte i 2019 en proces om at redefinere hvad et museum er. I 2020 blev der nedsat flere grupper, til at arbejde med definitionen, så den passer i bredeste format på samtlige museer i verden.

Nordiske fora og netværk

Vestnordiske og Nordiske Arkiver

NKA har gennem en årrække delt viden med de øvrige nordiske og (især) vestnordiske arkiver. Dette samarbejde har primært taget form af regelmæssige konferencer. Disse konferencer har været afgørende i forhold til at finde frem til de løsninger som Grønlands Nationalarkiv bruger på blandt andet det digitale område. Selvom der således ikke har

været nogen formel beslutning om at anvende samme procedurer og redskaber, har vidensdeling gjort at alle tre vestnordiske arkiver anvender samme model.

Nu forsøger at tage samarbejdet mellem Færøerne, Island og Grønland endnu videre, ved at gå sammen om at skaffe et nyt adgangsprogram til at åbne arkiveringsversioner. Når arkiveringsversionerne afleveres, konverteres de til et særligt format, som det kræver specialprogrammer at åbne. Rigsarkivet har et sådant specialprogram, men det har vist sig juridisk og teknisk umuligt at få adgang til det i Vestnorden. Derfor har alle tre arkiver kun meget dårlige muligheder for at kigge ind i de afleverede arkivalier. Man vil derfor i fællesskab arbejde på at anskaffe eller udvikle et program som passer til de Vestnordiske arkivers behov.

Til formålet er der sendt en fondsansøgning til NORA, som har givet 215.000 til de første to år. Projektet køres i ved at der afholdes regelmæssige onlinemøder, og imellem onlinemøderne arbejdes der i arbejdsgrupper med forskellige opgaver. Endelig mødes man fysisk i forbindelse med de i forvejen planlagte konferencer og IT-arkivarmøder.

Foreløbig har projektet givet sig udslag i at man har talt med forskellige aktører, som er i besiddelse af adgangsprogrammer, man måske kunne bruge eller bruge som inspiration til at udvikle et eget program. Om muligt vil næste fysiske møde blive i slutningen af august 2021.

Nordiska Museet, Stockholm

I forbindelse med Nordiska Museets store udstilling *Arktis - Medan isen smälter* (som åbnede i oktober 2019, hvor direktøren for NKA osse holdte åbningstale) lancerede museet en stor katalog: *Arktiska spår - Natur og kultur i rörelse* og bogudgivelsen blev fejret med en digital og livestreamet præsentation d. 18. november med faglig input. Her deltog direktøren for NKA med en videohilsen med præsentation af et af emnerne i bogen og præsentation af egen artikel om trækort fra Østgrønland.

The Nordic and Baltic network on Intangible Cultural Heritage

Det nordiske og baltiske netværk omkring immateriel kulturarv har til formål at dele god praksis for samfundsinddragelse i arbejdet omkring immateriel kulturarv. Netværket har regelmæssige møder, der er åbent for alle interessenter og minimum to gange om året afholdes der webinar, der skal hjælpe med at sikre arbejdet med immateriel kulturarv i UNESCOs 2003 konventions ånd. Kirstine Eiby Møller er en aktiv del af netværket og har både afholdt webinar og fungeret som sparringspartner til udvikling af projekter i nordisk og baltisk regi.

BEVARING OG KONSERVERING

Konservering af museumsgenstande

Der har i 2020 fra NKA ikke været foretaget konservering af genstande eller været gennemgang eller besøg af konservator. Arbejdet i forhold til bevarings- og magasinudfordringer har primært indbefattet NKA´s biddrag til møder og diskussion af planerne Campus Ilimmarfik Fase II udvidelsen, hvortil NKA har indleveret et visionspapir i samarbejde med Nuuk Kunstmuseum og Nuutoqaaq. Samtidig har flere inspektører dog været ved at følge de anbefalinger man fik fra en tilsynsrapport fra 2019 fra konservator Anne Lisbeth Schmidt, i forhold til nu-og-her forbedringer, f.eks. oprydning af Sorte Pakhus, få genstande op fra gulvet, få lukket mindre utætheder fra bygninger etc.

BYGNINGER OG MAGASINER

Museets magasiner – og bevaringsforhold

Grønlands Nationalmuseum havde i august-september 2019 besøg af Anne Lisbeth Schmidt fra bevaringsafdelingen hos Danmarks Nationalmuseum. Hendes opgave var som fagperson at skulle vurdere og tilse magasinernes bevaringsforhold. Der blev udfærdiget

en rapport som blev udgivet i december 2019 til internt brug. Sammenfatningen fra rapporten som blev udfærdiget var:

1. Utilstrækkelig regulering af relativ luftfugtighed og temperatur i alle magasiner
2. Alvorlig pladsmangel og deraf vanskeliggjort renholdelse i alle magasiner
3. Levende insektskadedyr, risiko for skimmelvækst samt farligt arbejdsmiljø i et magasin
4. Manglende indslusningsfaciliteter, hvor nyindkommende samlinger kan behandles på forsvarlig vis, inden de indgår i museets samlinger.

Der var store betænkeligheder ved, at NKA´s samlede mængde af enestående grønlandsk kulturarv opbevares på et begrænset område i ældre bygninger af træ og beton. Ved en brand kan alle NKA´s samlinger gå til grunde på en gang.

Vurderingen munder ud i en anbefaling af, at NKA´s eksisterende magasiner erstattes af nye tidssvarende magasinfaciliteter. Udfordringerne vedrørende magasinernes klimaforhold må fremadrettet forventes kun at blive mere kritiske i takt med de globale klimaforandringer, ikke mindst grundet bygningernes beliggenhed helt ned til vandet. Helt overordnet vurderes det, at hvis der ikke gøres noget for at udbedre magasinforholdene ved NKA, vil genstandssamlingerne få en betydeligt forkortet levetid, og enestående genstande vil kunne gå til grunde. Samtidig vil museet møde stærkt stigende løbende omkostninger med at udbedre skader som følge af den uhensigtsmæssige opbevaring. Rapporten kom også med forslag til midlertidige forbedringer som museet vil arbejde på fra 2021.

Klimaovervågning

Overvågningen af klimaet i magasinerne og udstillingerne har til formål at skulle kunne til give de kulturhistoriske genstande de bedste og mest stabile rammer for bevaring. Klimaovervågningen registrerer udsving i temperatur og luftfugtighed gennem nat og dag gennem de forskellige årstider. Målet er en stabil luftfugtighed på mellem 40 og 60 procent

og en temparatur på ca. mellem 12 og 16 grader celsius. Stærkt svingende luftfugtighed tærer på genstandene på grund af afgivelse og indtag af fugt. Især organisk materiale og jern reagerer på udsvingene. Klimamåleren med mærket TinyTag måler temperatur og luftfugtighed ved hvert magasin med en registrering hver time året rundt.

Magasiner

Magasin 1. Repatriering + GUS, arkæologi, etnografika
sept. Luftfugtighed 45% -34%. Temp. 16.9 - 14,4 °C.
dec. Luftfugtighed 30,5% - 23,4%. Temp. 12,3 – 12,8 °C.

Magasin 2. Kunst og etnografi
sept. Luftfugtighed 44.8% - 25,9%. Temp. 15,2 – 17,1 °C
dec. Luftfugtighed 25,7%. - 14,4% Temp. 15,7-16,2 °C.

Magasin 3. Arkæologi
Sept.. Luftfugtighed 40,8% - 30,9%. Temp. 19,5 -16,1 °C.
Dec. Luftfugtighed 23,7% - 29%. Temp. 16,7 – 13,1 °C.

Magasin 4. Moderne historie
Sept. Luftfugtighed 14% - 22,4% Temp. 17,6 – 20,2 °C.
Dec. Luftfugtighed 15,7% - 22,6% Temp. 20,2 – 18,2 °C.

Magasin 5. Dragtmagasin etage 1
Sept. Luftfugtighed 42,4% - 35,1 Temp. 16,4 – 16,9 °C.
Dec. Luftfugtighed 22,8% - 25,6% Temp. 16,1 – 16,4 °C

Magasin 5. Dragtmagasin etage 2
Sept. Luftfugtighed 43,4% - 35,6 Temp. 15,9 – 16,2 °C
Dec. Luftfugtighed 24,2% - 26,3% Temp. 15,1 – 16 °C

Magasin 6. (sorte pakhus) Skindfartøjer, zoologi, geologi, arkæologiske prøver
Sept. Luftfugtighed 59,2% - 73,5 % Temp. 13,3 – 0,9 °C
Dec. Luftfugtighed 65,3% - 83,7% Temp. -5.7 – (-)0,8 °C

Foto Magasin. Fotos, filmruller, glasnegativer
Sept. Luftfugtighed 43,6% - 24,4% Temp. 17,3 – 15,6 °C
Dec. Luftfugtighed 16,4% - 28,5% Temp.15,8 – 15 °C

Udstillinger

Kolonitid 1 inde i montre
Marts. Luftfugtighed 23,8% - 34,9 % Temp. 11,1 – 13,7 °C
Aug. Luftfugtighed 48,6% - 46,5% Temp. 19,6 – 17,3 °C

Kolonitid 2 udenfor montre
Marts. Luftfugtighed 32,1% - 37,1 % Temp. 8,7 – 11,3 °C
Aug. Luftfugtighed 47.6% - 34,4% Temp. 21,7 – 19,1 °C

Thulekultur inde i montre
Marts. Luftfugtighed 20,1% - 34,2 % Temp. 8,1 – 13,1 °C
Aug. Luftfugtighed 54,4% - 47,1% Temp. 18,1 – 16,2 °C

Thulekultur inde i montre mumier
Marts. Luftfugtighed 39,9% - 41,8 % Temp. 9,2 – 9,6 °C
Aug. Luftfugtighed 57,5% - 56% Temp. 14,3 – 15,1 °C

Thulekultur udenfor montre dragter
Marts. Luftfugtighed 21,7% - 28,1 % Temp. 12,3 – 14,8 °C
Aug. Luftfugtighed 55,7% - 41,6% Temp. 18,5 – 16,4 °C

Thulekultur udenfor montre ved amuletter
Marts. Luftfugtighed 25,6% - 34,4 % Temp. 11,2 – 12,9 °C
Aug. Luftfugtighed 58,6% - 50,4% Temp. 16,2 – 15,5 °C

Nordbo - udenfor montre
Marts. Luftfugtighed 15,9% - 33,2 % Temp. 8.7 – 13,4 °C
Aug. Luftfugtighed 55,4% - 48,6% Temp. 17 – 14,3 °C

Nordbo montre
Marts. Luftfugtighed 11,5% - 26,3 % Temp. 14,1 – 16,1 °C
Aug. Luftfugtighed 53,6% - 48,6% Temp. 17 – 14,3 °C

Paleo udenfor montre
Marts. Luftfugtighed 12,9% - 31,6 % Temp. 14,4 – 10,8 °C
Aug. Luftfugtighed 53,7% - 49,4% Temp. 16,7 – 14,1 °C

Paleo montre
Marts. Luftfugtighed 10,6% - 19,8 % Temp. 15,9 – 14,3 °C
Aug. Luftfugtighed 52,3% - 46,4% Temp. 16,3 – 14,9 °C

Klimatallene viser at der i de fleste rum er stabil temperatur på ca. 12-16 grader °C. Dog er der undtagelser hvor der bl.a. er et magasin hvor temperaturen gennem året veksler mellem minus 7 og plus 13,3 grader c. bygningen er ikke isoleret eller kunstigt opvarmet.

Vedrørende luftfugtighed er der store udsving i alle magasiner og udstillingslokaler hvor det veksler mellem 10% til ca. 84%. Generelt er der for store perioder hvor luftfugtigheden er på under 40% og i primært 2 magasiner er der for store udsving fra dag til dag. Genstandene tørrer ud og det store udsving i luftfugtighed hvert år gør at genstandene ændrer fylde og dermed bliver slidt.

Arkivets magasiner

Hovedmagasinerne i Ilimmarfik er centralt klimastyrede efter de anbefalinger der gælder for luftfugtighed og temperatur i henholdsvis papir- og båndmagasiner. Rengøring foretages regelmæssigt efter hovedplanerne for rengøring i Ilimmarfik. Sikkerhedsmæssigt er magasiner og kontorer i 2015 sikret af et nyt alarmsystem med omfattende, udendørs videoovervågning. Efter indretningen af nye arkivlokaler i Ilimmarfik i 2015 er der modtaget væsentlige mængder arkivalier fra pligtafleverende offentlige myndigheder. Ultimo 2020 er der opbrugt omkring 5229 meter fordelt på 3949 meter i hovedmagasinet, 1153 meter i byarkivet og 127 meter i Tegningsarkivet.

FREDEDE BYGNINGER

Arbejdet med de fredede kulturhistoriske bygninger i hele landet er til tider ufordrende med hensyn til at kunne favne alle henvendelser og besvare dem på bedste faglig vis. Der er 259 fredede bygninger i hele landet, herunder 57 bygninger under Anden Kulturarvsbeskyttelse i Kommune Kujalleq og 11 Kulturhistoriske bygninger i Nordøstgrønland. Henvendelserne er typisk råd og vejledning i forbindelse med reparationer og istandsættelser på fredede bygninger, i det bygningsarbejderne skal udføres nænsomt så at det historiske ikke går tabt.

Der er 17 fredningssager i gang i hele landet og undersøgelserne knytter sig specifikt til den kulturhistoriske-, arkitektoniske- og miljømæssige værdi og for hver bygning beskrives de bærende fredningsværdier og flere af dem mangler den afsluttende offentlige høring før en endelig kundgørelse om fredning.

Fredningsværdiundersøgelser i Nordøstgrønland med henblik på en fremtidig fredning
NKA har i samarbejde med Nanok været på en større registreringsrejse i Nationalparken i Nordøstgrønland sommeren 2019 for at vurdere og beskrive stationernes og hytternes fredningsværdier.

Teamet fik opmålt og registreret 13 ud af 25 udvalgte kulturhistoriske hytter og stationer endvidere 3 sårbare kulturhistoriske anlæg ud af 8 udvalgte anlæg. Fredningsundersøgelsen skal vise om der er et grundlag for bevarelse eller beskyttelse af udvalgte hytter og stationer og om de bør fredes på grund af deres væsentlige betydning for landets historie.

Fredningsværdiundersøgelsen mangler at værdiregistrere 12 hytter og stationer og 5 anlæg. En del af bygningerne er beliggende i svært tilgængelige områder for gummibådssejlads, hvorfor man vil afvente færdigregistrering af disse indtil der er mulighed for andre befordringsmuligheder.

Fredningsværdiundersøgelserne skal understøtte den fremtidige forvaltning af bygningskulturen i Nationalparken i Nordøstgrønland, i lighed med den øvrige bygningskultur i landet.

Fredning af B-3 i Qasigiannguit har trukket ud, pga ventetid på bestyrelsen ved Qasigiannguit museum. Yderligere udfordring med oversættelse af fredningsværdibeskrivelse mv. Færdiggøres snarest. Behandling af diverse større og mindre restaurerings-/vedligeholdelsesprojekter i løbet af året.

Vi standsede en igangværende renovering af B-78, Sømskuret, på kolonihavnen i Nuuk, da Kommuneqarfik Sermersooq ikke havde opnået de fornødne godkendelser fra os. Projektet blev færdiggjort efter kommunen lavede en række ændringer ved projektet, indsendte til godkendelse og indkøbte nye korrekte materialer.

Bygningsinspektøren foretog inspektionsrejse til Tasiilaq i august-september. Der blev foretaget tilsyn med fredede bygninger, og opfølgende samarbejde med Kommuneqarfik Sermersooq om især to bygninger i kritisabel stand. Der blev foretaget mindre tilsyn i Sisimiut i juli, hvor fotos af fredede bygninger blev opdateret.

ANDET UDADVENDT VIRKSOMHED

Tegningsarkivet

2020 har været et travlt og produktivt år i tegningsarkivet, selvom personalet i nogle perioder var hjemsendt pga. pandemien. Tegningsarkivet og ekspertisen blev brugt i vidt omfang også i år.

Året startede med undersøgelsesarbejde af det planlagt udvidelse af tunnelen i Nuussuaq bydel, samt en anden større aktivitet i Sydgrønland. Der var blandede forespørgsler fra hele Grønland, såvel som byer og bygder. Nogen byer som havde ”stået stille” i længere tid er også begyndt at røre på sig, f.eks. i Aasiaat. Mens Nuuk havde domineret i næsten al den tid i tegningsarkivet, er det nu Nuussuaq-bydelen der havde stået for stort del af vores tid på tegningsservicerings opgaver – samt 2020 omsætningen. Så der er blevet digitalise-ret tusindvis af tegninger alene for dette område i år.

Efter udskiftning af vores ældre storformat-skanner har vi som nyt påbegyndt digitalisering i 2 versioner for papirtegningsudgaver: Arkiveringsversioner i TIF højtopløsnings billeder, samt i kundevenlige pdf-filer i høj kvalitet.

Ud over vores mange daglige faste kunder - arkitekter, tegnestuer, ingeniører, og tømrer og vvs firmaer mv. - var der også en del nye private personer, der havde fået kendskab til vores eksistens via mund til mund-metode. Så vi glæder os til at se mere til nye hus-projekt ejere.

Ved siden af faste ”tegningsmateriale servicering” har vi også fået en del flere henvendelser. Hvert år har vi forbindelser med arkitekt- og ingeniøruddannelserne i Danmark og Grønland udleveret ”Old school KGH-stilhuse” til nyere moderne rækkehuses bygningssagsmaterialer til eksamensbrug. I år har der også været et par henvendelser fra Japan.

I klimaforandringens navn er der også universiteter og institutioner der sender forespørgsler ang. permafrost foranstaltninger og fundamentbyggerier i Grønland – mest i Thule området, samt for selvbyggerhusene i nordvest Grønland.

ØVRIGE ADMINISTRATIVE SAGER

Høringer

Der er i løbet af 2020 modtaget og behandlet råstofefterforskningstilladelser (18), småskala-efterforskningstilladelser (13), ansøgning om feltaktiviteter (6) samt arealansøgninger til hyttebyggeri (14).

Museets tilsyn og konsulentvirksomhed

NK har i 2020 modtaget og behandlet minimum 220 faglige forespørgsler, ansøgninger eller behandlingssager, der er sendt til museets officielle mail eller souschefen, dvs. eksklusiv henvendelser direkte til de enkelte inspektører, samt bygningskulturarvsområdet. Af disse 220 sager var ca. 80 officielle høringer (eksklusive bygningskulturarvsomådet) med NKA som lovpligtig myndighed. Sagsbehandling er derfor en ”usynlig opgave”, som trækker betydeligt ressourcer fra NKs faglige inspektører i løbet af året.

NK har ikke haft betydelige tilsynsopgaver i 2020. Af større konsulentopgaver hos NK i 2020 har bl.a. været afsluttende bidrag til (tekst, illustrationer og genstande) til Ilulissat Isfjordscenter, afslutning af Environmental Oil Spill Sensitivity Atlas for Østgrønland og faglig input til Kommuneqarfik Sermersooqs igangværende skilte-projekt.

National Heritage Ressource Manager

NKA er repræsenteret i styre- og management grupper for UNESCO verdensarvsområderne Kujataa og Aasivissuit-Nipisat, samt forestår monitoreringen og forvaltningen af kulturarvsinteresser i de to områder. Ved siden af de officielle styregruppemøder (4-6) i hvert område om året, afholdes løbende telefon og online møder med områdernes site managers og park rangers, behandles ansøgninger om aktiviteter og tiltag i områderne, assisteres fagligt i forhold til lokale formidlingstiltag og fortidsmindehensyn, indsamles indrapporteringer af fortidsminder og -forhold. Hver fjerde år forelægger et større arbejde med at revidere en samlet forvaltningsplan for hvert område. Det samlede arbejde vurderes at svare til minimum et årsværk, men tillader ikke NKA at biddrage til formidlingen og udviklingen af UNESCO verdensarvsområderne i et ønskeligt omfang.

Arkivets tilsynsrejser og konsulentarbejder

De fysiske tilsyn blev i 2020 aflyst pga. COVID-19 situationen, og i stedet afholdte arkivet et digitalt tilsynsmøde med Qeqqata kommunia, hvor der blev orienteret om stramningen af arkivloven ift. sanktioner for ikke at aflevere rettidigt. Det blev også orienteret om den gamle bevarings -og kassationsplan som indtil nu bliver brugt i kommunerne. Det var ikke muligt at få kontakt til de andre kommuner.

Sekretariatsbetjening af Grønlands Museumsnævn

På grund af sygdom i den nærmeste familie hos Aviâja Rosing Jakobsen overtog Mikkel Myrup sekretariatsbetjening fra d. 07. oktober 2020. Museumsnævnet afholdte telefonmøder d. 27. februar og d. 24. april 2020, og et fysisk møde d. 11. juni 2020 i Nuuk.

Sekretariatsbetjening af Kulturarvsrådet

I overensstemmelse med Inatsisartutlov nr. 5 af 12. juni 2019 § 29 yder NKA ved souschefen sekretariatsbistand for Kulturarvsrådet, dvs. indkalder, refererer møder, samt udsender bilag, høring etc. Der er i 2020 afholdt tre møder i Kulturarvsrådet, hvor der primært har været opfølgning i forhold til bygningskulturarvsområdet og tiltag i forhold til fredningsområdet, samt behandling af politianmeldelse vedr. skader på fortidsminder ved Nuulliit.

ANDEN FORMIDLING

Undervisning

Museumsleder har i 2. semester 2020 gæsteundervist 1 lektion i forbindelse med Museumskundskab på institut for kfultur- og samfundshistorie ved Ilisimatusarfik. Inspektør i det 20. århundrede, Ditte Kristensen, underviste i Historisk Metode, Bacheloruddannelsen under Kultur- og Samfundshistorie, Ilisimatusarfik, sammen med arkivlederen. I efteråret tilrettelagde og underviste ph.d-stipendiat Kirstine Eiby Møller, sammen med Nivi Christensen ved Nuuk Kunstmuseum, i faget Museumskundskab for kandidatstuderende ved Ilisimatusarfik. Arkivar Vivi Noahsen underviste i Historisk Metode (forår 2020), samt i Grønlands historie (efterår 2020), begge under Bacheloruddannelsen ved Afdeling for Kultur og Samfundshistorie, Ilisimatusarfik, og endelig i Arkivkundskab (efterår 2020) for Kandidatholdet i Afdeling for Kultur- og samfundshistorie, også Ilisimatusarfik.

Presse o.a.

Inspektør inden for palæo-inuit, Frederik Fuuja Larsen deltog i KNR TV-programmet ILLEQ og formidlede omkring inuits indlandsjagt i ILLEQ. Endvidere deltog han i formidling af Qilakitsoq-mumier til et japansk tv-hold.

Ph.d-stipendiat Kirstine Eiby Møllers feltskole, Noorliit arkæologiske feltskole, blev besøgt af KNR til live radio udsendelse mens de studerende gravede. En af de studerende, Angutinnguaq Olsen, forklarede for lytterne hvordan en udgravning forløber og kort om Noorliits historie både på sitet og også i studiet. Nuuk Ugeavis og Sermitsiaq skrev også en artikel hver om feltskolen.

Publikationer, artikler, èditions m.v

- 2020 Fenger-Nilsen, R., Elberling, B., Kroon, A., Westergaard-Nielsen, A., Matthiesen, H., Harmsen, H., Madsen, C.K., Stendel, M. and Hollsen, J. Arctic archaeological sites threatened by climate change: A regional multi-threat assessment of sites in south-west Greenland. Archaeometry, 10.1111/arcm.12593
- 2020 Matthiesen, H., Nielsen, R.F., Harmsen, H., Madsen, C.K. and Hollesen, J. The Impact of Vegetation on Archaeological Sites in the Low Arctic in Light of Climate Change. Arctic vol.73, No.2, pp. 141-152
- Frederik Fuuja Larsen. Interview by James Blake Wiener: Treasures of Medieval Greenland. Greenland National Museum and Archives. MM. The Medieval Magazine. Edition 142, pp. 38-41
- Frederik Fuuja Larsen: Medforfatter til børnebogen 'Udsmykning og æstetik i tingene' – et fælles projekt med Nuuk Kunstmuseum.

Oplæg, papers & foredrag

- Christian Koch Madsen: foredrag om nordboerne ved Nunatta Atuagaateqarfia / Grønlands Landsbibliotek d. 25. november 2020
- Christian Koch Madsen: Online præsentation og deltagelse i Nordisk rigsantikvarmøde om klima og kulturarv 1. december 2020
- Christian K Madsen: foredrag om forskning og feltarbejde i Sydgrønland ved Qaqortoq Museum 28. juli 2020

- Ditte Kristensen: Paneldebat sammen med Hans Peder Kirkegaard og Christina Rosendahl omhandlende Henrik Kauffmann efter premiere på filmen ”Vores mand i Amerika”. Katuaq, september 2020
- Curtis, C. and H. Harmsen (2020). Greenland’s Dynamic Cultural Landscapes in the Digital Realm: A Virtual Tourism Ethnography. Association of Critical Heritage Studies 5th Biennial Conference. Online presentation, 26 August 2020
- Harmsen, H. and J. Hollesen (2020). Greenland’s Wild West: Cruise Ships, climate change and threats to heritage sites. Adapt Northern Heritage Edenborough 2020. Online presentation, 6 May 2020
- Kirstine Eiby Møller holdt et foredrag omkring sit Ph.D projekt til Adapt Northern Heritage offentlige event i Katuaq d. 10. marts
- Kirstine Eiby Møller deltog som oplægsholder og panelmedlem i et webinar omkring fortegnelsesarbejde i UNESCO regi d. 20. oktober.

Medarbejdernes deltagelse i møder, kurser og konferencer

NKA var i marts 2020 i samarbejde med Historic Environment Scotland medarrangør og faglig bidrag- og foredragsyder til et offentligt arrangement Adapt North Heritage, Nuuk, 2020 og efterfølgende lukket workshop, henholdsvis 10. og 11. marts. Mini-konferencen havde til mål at informere offentligheden om, samt skabe faglig viden og netværk omkring, klimaudfordringer i forhold til Grønlands kulturarv. Ph.d-stipendiat Kirstine Eiby Møller fungerede som moderator og panelmedlem til Adapt Northern Heritages konference, som var organiseret af Historic Environment Scotland d. 5. - 6. maj.

Anden forskning

NKA har i september til oktober haft besøg af tre islandske gæsteforskere (to Ph.D studerende (Lísabet Guðmundsdóttir og Guðrún Alda Gísladóttir), og en postdoc (Guðrún Alda Gísladóttir), der har gennemgået nordbogestande fra NKA´s samlinger i forbindelse med forskningsprojekt ”Stick and Stones”, hvor NKA sidder i advisory board.

REGNSKAB & BUDGET

Grønlands Nationalmuseum og Arkiv var finansieret med en driftsbevilling fra finansloven 2020 på DKK 13.072.000 hvoraf der gik 10.000.000 kr. til lønudgifter, svarende til 20 årsværk på museet og 5 årsværk på arkivet.

Museet havde en egenindtægt på 622.000 kr. hovedsagelig fra salg fra kiosk, entré-indtægter og ved overheads af projektmidler. Arkivet har en egenindtægt på omkring 277.000 kr. for udarbejdelse og rekvirering af tegningsarkiver.

PERSONALE

Fælles

- Daniel Thorleifsen, direktør (historie)
- Minik R. Lyberth, afdelingsleder (administration)

Museum

- Christian Koch Madsen, inspektør (nordboer), souschef pr. 1. september
- Hans Lange, inspektør (Thulekultur)
- Mikkel Myrup, inspektør (fortidsminderegister)
- Aviâja Rosing Jakobsen, inspektør (dragter)
- Kirstine Eiby Møller, inspektør (immateriel kulturarv) Ph.D-stipendiat
- Inge Bisgaard, inspektør (fredede bygninger, bygninger) på 3/4-tid
- Jeppe Lorenzen, inspektør (fredede bygninger)
- Ditte Kristensen, inspektør (Grønlands historie i det 20. århundrede)
- Hans Husayn Harmsen, inspektør (arkæologi, fredning)
- Frederik Fuuja Larsen, inspektør (forhistorie)
- Ujammiugaq Engell, formidlingsinspektør
- Naja Rosing-Asvid, udstillingsdesigner
- Dorthe Vold, rengøring og køkken
- Allan Lynge, museumsforvalter
- Michael Nielsen, magasinforvalter
- Randi S. Johansen, studentermedhjælper
- Aka Bendtsen, studentermedhjælper
- Birte Olsen, studentermedhjælper
- Malu Rohmann Fleischer, studentermedhjælper
- Tina Kuitse, studentermedhjælper

Arkiv

- Inge Høst Seiding, arkivleder (til og med 30.9.2020)
- Vivi Noahsen, arkivar/konst. arkivleder fra 1.10.2020
- Mikkel Nohr Jensen, IT-arkivar
- Hans Egede Berthelsen, kontorfuldmægtig
- Inger Hansen, registrator
- Mette Marie Rasmussen, arkivar (til og med 30.6.2020)
- Lana Løvstrøm, studentermedhjælper (og arkivar-vikar de sidste 2 måneder i 2020)
- Angutinnguaq Olsen, studentermedhjælper
- Kirsten Olsen, studentermedhjælper

Kustoder (på timebasis)

- Arnamineq Abelsen, Edvard Skade, Rene Olsen, Abia Ngiviu, Najaaraq Fleischer, Moses Marcussen-Mølgaard, Nuunni Rosing Jakobsen, Frida Larsen, Suuluaraq Motzfeldt, Lars Ole Olsen, Aviaaja Holm Davidsen og Malik Foss.

Medarbejdernes medlemsskaber i diverse råd, nævn og udvalg

Christian K. Madsen

- er medlem af Grønlands forskningsråd (NIS), udpeget af NKA

Hans Harmsen er medlemmer af

- Committee Member, Registry of Professional Archaeologists, Continuing Professional Development
- Council Member, Association of Polar Early Career Scientists (APECS)
- Committee Member, SAA Committee on Climate Change Strategies and Archaeological Resources
- Committee Member, SAA Committee on Museums, Collections and Curation

Aviâja Rosing Jakobsen er medlemmer af

- Nunat Aqqinik Aalajangiisartut / Stednavnenævn som formand og
- Medlem af brancheudvalg for Kalaallisuuliornermik Ilinniarfik, Sisimiut

Frederik Fuuja Larsen er medlem af:

- NUKAKA's bestyrelse udpeget af NKA

Mikkel Myrup er medlem af

- Grønlands Museumsnævn, udpeget af NKA

Hans Lange er medlem af

- bestyrelsen for Winstedt Mindelegat, udpeget af NKA.